

**Corrigeren
of
Clicken?**

Corrigeren of clicken?

Tja, de controverse waait weer op. Nooit had ik gedacht dat het wederom om wel of niet corrigeren (waarbij ik bedoel wat de doorsnee eigenaar daar onder verstaat: de hond fysiek pijn doen of daarmee dreigen) zou gaan. Die strijd leek ons langzamerhand op wat achterblijvers na wel gestreden. Want vijftien jaar geleden sloten we vijftien jaar training met aversieve middelen definitief af. We hingen de slipketting in de wilgen, een risicovolle actie die ons faillissement had kunnen betekenen. Want ons succes stelde op de slipketting, op het corrigeren van ongewenst gedrag van probleemhonden die bij ons intern werden opgenomen. We kregen niet de lieverdjes maar de honden die hopeloos leken. Werkte het? Ja zeker. Vele vaak emotionele dankbrieven uit die tijd getuigden van dat succes. Waarom daarmee ophouden? We gingen om omdat we in Miami op een bijeenkomst van 1000 trainers van over heel de wereld een lezing van de Dolfijnentrainer Karen Pryor hoorden. Ze praatte over de clicker, over trainingen zonder geweld, over vrijwillig leren, niet afgedwongen, niet gebaseerd op angst voor straf. Op dat moment bleek hoe genoeg al die trainers hadden van de slipketting. Van het bewust toepassen van pijn. We werden totaal gegrepen en voelden ons een soort discipelen toen we weer naar huis gingen, allemaal naar ons eigen deel van de wereld. Daar gingen we uitdragen, via Internet sijpelde het nieuwe opvoeden langzaam maar gestaag de wereld binnen. Eerst deden we het nog in het klein, bij asielhonden, eigen honden, schoolhonden waarvan we dachten dat het zou kunnen werken. Na twee jaar vallen en opstaan, verbeteren van onze technieken, gebaseerd op steeds weer vragen waarom iets niet werkt, wat we fout deden, wat dan wel werkt, gingen we publiekelijk om. Ook onze hondenscholen moesten om, wilden ze onderdeel blijven van onze organisatie. Vijf scholen vielen af, konden de totale ommekeer niet aan. Maar de rest van de scholen gingen mee om, drie deden dat zelfs midden in hun cursus, op de vierde les. Zo geïnspireerd waren ze door de gedachte dat het echt anders kon. De slipkettingen werden ingenomen en de honden kregen zachte halsbanden om. Cursisten reageerden verbijsterd, maar dreven mee op de golven van verandering met passie. Bevlogenheid, dat hadden we gekregen. Als we alles verloren waren wat we hadden opgebouwd was dat heel zuur geweest. Maar we hadden het er voor over. Dan was het maar zo. We konden niet meer corrigeren. Als u ooit in de ogen hebt gekeken van een volwassen hond die nooit gecorrigeerd is met een slipketting en daarmee nooit bedreigd is, kunt u dat begrijpen. U kijkt in andere ogen. Ziet u een andere hond. U kijkt in ogen die u wel recht durven aan te kijken, zoekend naar informatie. Toen wij dat eenmaal hadden gezien wisten we een ding zeker, nooit zullen we meer corrigeren.

Nu trainen we dus al weer vijftien jaar zonder honden op wat voor manier dan ook pijn te doen. Of daar mee te dreigen. Het is niet makkelijker geworden, eerder moeilijker. Want er zijn vele wegen die naar Rome leiden, je moet heel goed weten waarom, welke en hoe je leerprocessen toepast. Je moet geen lange tenen hebben en bereid zijn steeds heel kritisch naar jezelf te kijken. Als iets niet werkt, waarom is dat dan. Wat doe ik fout, zie ik over het hoofd. Wat zou wel kunnen werken. Je moet een heel open mind hebben. Voortdurend bij willen leren. Op de hoogte blijven van al die verschillende inzichten. We hebben altijd gezegd dat alles wat nieuw is en past bij ons door ons geadopteerd zal worden. En we doen ook niet anders. Studente van de Martin Gaus Academie waarvan onze dochter Sacha eigenaar en directeur is kan het dan ook zomaar gebeuren dat ze na vijf jaar iets heel anders horen dan toen ze hun studie beëindigden. Een paar voorbeelden: je hond troosten als hij ergens van geschrokken was, was jarenlang het stomste dat je

kon doen. Nu word je geleerd dat troosten betekent je hond steun bieden, veiligheid. Niet troosten is hem in de steek laten. Voorheen moest je altijd de etensbak van je hond kunnen afpakken, anders was je geen roedelleider. Tegenwoordig weten we dat wolven mogen houden wat ze te pakken hebben gekregen van hun gezamenlijk gevangen grote prooi. Dus moet je een hond leren er op te vertrouwen dat je het niet op zijn eten hebt gemunt. Dat leer je hem door te ruilen, waarbij je hem spelenderwijs het commando los aanleert. Voor het geval dat de nood ooit aan de man komt en u hem echt iets moet afpakken omdat het gevaarlijk voor hem is. Dat laatste was gebaseerd op wetenschappelijke waarneming van wolven. En honden waren immers van binnen als hun voorvaderen de wolven. Maar ook dat is achterhaald.

Want nog niet lang geleden, het staat denk ik nog steeds in onze boeken, gingen wetenschappers er van uit dat honden afstamden van de wolven en net zulke samenlevingsverbanden kenden en dezelfde hiërarchieregels. Op die wetenschap was het werken met de slipketting gebaseerd. Wolven zouden een vrijwel constante strijd voeren om de macht, altijd erop uit zijn een stapje hoger op te komen in hun roedel, de leider moest daarop steeds op zijn qui vive zijn en overmoedigen hardhandig – vaak tot bloedens toe - tot de orde roepen. Gevechten werden beslecht door nekbeten, onderuit halen, op de rug dwingen, de ultieme vorm van overgave. Als eigenaar moest je dus ook zorgen de rol van roedelleider te vervullen. En wel met verve. Zei je ZIT tegen je hond, dan moest hij gaan zitten. Indien niet, dan moest je het afdwingen. De hond mocht niet als eerste de deur uit, niet aan de lijn trekken en al helemaal niet op de bank of in je bed liggen. Je moest dus altijd zijn eten kunnen afpakken.

Alleen zijn de wetenschappers er nu achter dat de observaties niet klopten omdat ze gedaan werden in roedels waarvan de dieren geen familie van elkaar waren, omdat ze in met hekken omsloten gebieden zaten waaruit individuele wolven niet konden ontsnappen om nieuwe roedels te vormen. Dat er bij werkelijk wilde wolven juist veel rust heerst omdat het gedrag gericht is op onderlinge harmonie. Dus dat al die strijd om de macht naar het rijk der fabelen verwezen kan worden.

Tegelijk speelt nu ook de gedachte dat honden helemaal niet rechtstreeks afstammen van de wolf maar voortkomen uit een soort tussenvorm, de zg Citydog. Die City Dogs leefden aan de rand van de menselijke samenleving, op de vuilnisbelten. Ze leefden weliswaar te samen maar waren niet van elkaar afhankelijk voor hun voedselverwerving. Ze vingden kleine prooidieren wat ze makkelijk in hun eentje af konden en leefden van afval van de mens. Onze huishond stamt dus helemaal niet - hoe romantisch - rechtstreeks af van wolvenwelpen die aan de borst van een vertederde bosjesvrouw werden grootgebracht. En zo veranderen inzichten steeds weer. En wij veranderen mee als de nieuwe inzichten logisch lijken. Maar opnieuw corrigeren, nee, die gaat er bij mij niet meer in. Terwijl we het kunnen als de beste. Vijf en dertig jaar lang corrigeerden we zo'n ruim 600 interne honden per jaar. Dan leer je echt wel corrigeren. Leer je echt inschatten hoe hard een hond gecorrigeerd moet worden. Het eerste wat onze trainers moesten leren was het zogenaamd Jojo-en zoals wij dat treffend noemden: het met zijn eigen snelheid doorzetten van een hond die jou aanviel. Heen en terug. Net zolang totdat de agressie wegebte. Nu worden we vrijwel nooit meer aangevallen, laat staan gebeten. Dat hoeft ook niet want wij bedreigen onze probleemhonden niet meer, we doen ze geen pijn, we dreigen ze niet met pijn. Dat geeft een heel andere hond. We belonen ze voor gewenst gedrag. Met de clicker. Laat niemand vertellen dat de clicker alleen geschikt is voor kunstjes. Juist de clicker is een oersterk middel om probleemgedrag op te lossen. Maar je moet wel weten hoe het werkt. Want het grijpt allemaal in elkaar. Probleemgedrag staat nooit alleen. Dat is de zwakte van hondenscholen waar een hond die hevig uitvalt naar andere honden alleen op dat vlak wordt begeleid. Terwijl als je doorvraagt blijkt dat zo'n hond nog veel meer problematisch gedrag vertoont, al dan niet onderkent door zijn liefhebbende eigenaars. Je moet als instructeur heel goed kunnen luisteren, vooral naar wat niet gezegd wordt. Dan herken je andere problemen waar vaak eerst wat aan gedaan moet worden alvorens je het probleemgedrag kunt weghouden. Doe je dat niet, dan werkt de clicker niet. De training zonder aversieve middelen niet. Veel hondenscholen en verenigingen klagen dan ook dat het eigenlijk niet werkt. De klacht "Hij doet het niet" wordt te vaak gehoord. Ze gooien met hun cursisten de handdoek in de ring en grijpen terug op hun oude succesnummer, de slipketting. Zo jammer. En dat is het gat waar

Corrigeren of clicken?

onze vriend Cesar Millan in springt. De man vertelt zinnige dingen, dat mensen meer moeten doen met hun hond. Dat hun hond er niet is om hun eigen leegte te vullen. Dat het geen kind is maar een hond met recht op een leuk hondenleven. Millan heeft een bereik over heel de wereld. Als hij niet alleen zijn visie zou uitdragen maar ook zijn trainingsmethode zou aanpassen zouden miljoenen honden over heel de wereld daar onmiddellijk voordeel van hebben. Nu horen we steeds vaker dat mensen gebeten worden door hun hond omdat ze Millan's adviezen toch opvolgen. Kan Millan daar iets aan doen? Hij waarschuwt toch dat ze dat niet moeten doen? Ja, daar kan hij naar mijn mening echt wat aan doen, juist wel. Want Millan bewijst iedere dag op de TV veel inzicht te hebben in het functioneren van mensen en hij kan weten en zal dan ook weten hoe mensen in elkaar zitten. Hij draagt daarin verantwoordelijkheid. Millan zet honden op een loopband om ze genoeg lichaamsbeweging te geven. Het is beter dan niets. Maar wij adviseren denkspelletjes, zoek en speurspelletjes, trekspelletjes. We adviseren de hond te leren apporteren, met de clicker lukt dat bij vrijwel elke hond. Misschien niet vandaag, misschien niet morgen. Maar het lukt wel. En dan heb je een hond die met je samenwerkt in plaats van een hond die je provoceert, je uitlokt, je controleert. Vooral dat laatste is een teken aan de wand die vaak totaal niet gezien wordt. Niet door eigenaars en niet onderkent door instructeurs. Terwijl je juist daar moet beginnen om probleemgedrag weg te kunnen trainen.

Het gaat dan om honden waarvan eigenaars zeggen dat ze vreselijk lief zijn, dol op bezoek, dolblij bij thuiskomst. Dat ze opspringen en bij je komen zitten, ook bij bezoek de kop op schoot leggen. Maar als je doorvraagt blijken zulke honden vaak voor de voeten te lopen, veel te blaffen om aandacht, dwingend tegen je op te springen als ze aan de wandel zijn, helemaal als de eigenaar hen belet zich al dan niet vriendelijk te bemoeien met andere honden of mensen. Soms bijt zo'n hond in kleding wat eigenaars afdoen met frustratie, als ze het al waarnemen. Het wordt hoe dan ook met de mantel der liefde toegedekt. Als je niet gericht doorvraagt wordt het niet benoemd. Toch zijn dat de honden die vaak steeds een stapje verder gaan, als lastige kinderen die geen grenzen krijgen. Ze worden provocerend, uitdagend, aandachtisend. Dat heeft alles te maken met de drie basisbehoeften van honden (ook van mensen!):

**Aandacht: zonder aandacht overleef je niet. Zonder aandacht hoor je nergens bij.
De wereld begrijpen door verbanden te leggen: als er dat gebeurt, dan gebeurt dat.
De wereld beïnvloeden: als ik dat doe, dan krijg ik dat.**

Stuur bewust de consequenties van het gedrag aan!

Al hun gedrag draait om de consequentie ervan: Bereik ik er aandacht mee. Kan ik mijn omgeving ermee beïnvloeden? Daar heeft al hun gedrag mee te maken, is er op gericht dat te verkrijgen. Maar helaas ontwikkelt zich dan vaak probleemgedrag omdat eigenaars hun honden niet doelgericht opvoeden. Ze sturen de consequenties van het gedrag van hun hond niet aan. Eigenaars reageren wel op het gedrag van hun hond maar haast altijd op ongewenst gedrag. Gedrag dat de hond ontwikkelt om juist die aandacht uit te lokken. En omdat het ongewenste gedrag aandacht krijgt wordt het steeds erger. Vaker, harder, intenser. Terwijl als eigenaars dat ongewenste gedrag om aandacht zouden negeren en actief zouden ontmoedigen door zonder iets te zeggen of de hond aan te kijken weg te lopen, liefst de kamer uit, dat gedrag in de kortste keren ophoudt te bestaan. Want een hond is geen Gekke Henkie. Hij blijft niet doen wat zinloos is. Als hij aandacht wil door bepaald gedrag te vertonen en dat lukt niet, stopt hij daarmee. En verzint wat anders. En dat andere gedrag, dat gedrag moet aangestuurd worden. Zodat de consequentie van dat door ons gewenste gedrag aansluit bij wat de hond graag wil: aandacht en controle over zijn leven. Dat doet men door gewenst gedrag te creëren en dat te belonen. Daardoor zal de hond steeds meer gewenst gedrag laten zien en daar dik tevreden mee zijn omdat hij krijgt wat hij nastreeft. Een win-win situatie.

Hond op bank, grommend

De clicker is een fantastisch hulpmiddel om probleemgedrag te tackelen. Stel een hond heeft geleerd dat gaan liggen op de bank en dan grommen als hij eraf moet het hele huisgezin in rep en roer brengt. Hoera, aandacht en controle. Jippie, IK BESTA. Vroeger zouden we zo'n hond een lijn omdoen en hem hardhandig van de bank afhalen. We zouden zorgen dat hij er niet meer op kwam door hem tegen te houden, hem weg te sturen door tegen hem te mopperen, te schreeuwen, hem te dreigen. De relatie raakt steeds verder verstoord. Er ontstaat een vertrouwenscrisis die de hele relatie onder druk zet. Nu doen we dat heel anders: we hebben de clicker en lekkers in onze hand, we staan op de grond en nodigen de hond vriendelijk uit op de bank te gaan. Zo gauw hij dat doet krijgt hij een click en lekkers. Dat alleen al brengt zo'n hond in een ontvankelijke stemming. Dat is namelijk wat de clicker te weeg brengt, vrijwel iedere clickergetrainde hond komt in een leergierige stemming zo gauw de clicker in het spel ingebracht wordt. Dan nodig je met een handbeweging en vrolijke stem de hond uit weer op de grond te springen. Deze situatie is zo totaal anders dan wat de hond gewend is. De setting is anders, de stemming is totaal anders. Vrijwel iedere hond springt dan van de bank af. Je clickt en geeft iets super heerlijk. Dat doe je een keer, dan stop je. Volgende keer oefen je opnieuw. Een paar keer per dag. Men zal versteld staan hoe makkelijk een voorheen protesterende hond dit kunstje onder de knie heeft. In plaats van een provocerende hond heeft men een samenwerkende hond gekregen. Daar komt geen correctie of dreiging daarmee aan te pas. Het varkentje is echt zo gewassen.

Hond belet je de doorgang

Hetzelfde kan men doen met een hond die midden in een gangpad gaat staan en daar gaat staan te grommen zodat je er niet langs mag. Zo'n hond leer je de oefening Zit en Wacht – met de clicker een koud kunstje – en als je naar de gang moet zet je je hond aan het begin van de gang met het woordje ZIT neer waar hij een click kan verdienen door rustig te blijven zitten. Een koud kunstje voor de doorsnee hond. Door het nieuwe gedrag aandacht te geven en het te belonen krijgt de hond wat hij beoogt alleen met ander wel gewenst gedrag: aandacht, voorspelbaarheid en invloed op zijn leven. Alleen nu op een manier die beide aanspreekt: een win win situatie.

Gaat de hond tegen eigenaar en/of gezinsleden aanhangen, poten geven om aandacht af te dwingen, opstaan en weglopen. Als dat de consequentie van zijn gedrag is is dat helemaal niet wat de hond voor ogen stond. Dus stopt hij ermee. Daar hoeft je niet voor op hem te mopperen, weg te duwen of boos naar zijn plaats te sturen. Wat allemaal niet geholpen heeft want anders was het hele probleem er niet meer.

Zo kun je ook ander gedrag stoppen dat bedoeld is om aandacht te trekken zoals stelen van theedoeken en dat soort voor honden oninteressante zaken. Ze zijn alleen maar interessant omdat u er als de Wiede Weerga op reageert. Net als het leeghalen van prullenmanden, ook zo'n effectieve manier. Door het actief (weglopen, kamer uit) te negeren heeft het niet langer zin. U hoeft niet te straffen!

Niet alleen negeren

Maar u kunt niet alleen maar negeren. U zult de hond op andere momenten wel aandacht moeten geven en hem de controle moeten geven. Maar u zorgt dat dat dus gewenst gedrag is. Komt uw hond aanrennen met een balletje, prima, u gaat spelen met hem. Misschien kunt u van zijn stemming om samen iets leuks te doen gebruik maken om even een kleine oefening te doen maar dan gaat u daarna als beloning met hem spelen. Zo heeft u wederzijds aandacht voor elkaar en heeft u allebei invloed op uw leven. Want vergis u niet, wij zijn niet anders.

Corrigeren of clicken?

Als in huis de situatie verandert, verandert de situatie buitenshuis ook. Niet vanzelf, er zal wel op geoefend moeten worden maar de hond staat er heel anders in. Hij is op samenwerking ingesteld inplaats van zijn eigen boontjes te doppen.

Bij de naar honden uitvallende hond kunt u de clicker gebruiken om wat wij noemen de eerste dominosteen omhoog te houden. Als de eerste aanzet tot ongewenst gedrag is ingezet, volgt de rest van het gedrag ook, u kunt dan niets meer tenzij u de hond wilt corrigeren. Dat wilt u niet, tenminste dat hoop ik ondertussen, en dus zorgt u door voortdurende te clicken voor alle gedrag behalve ongewenst gedrag dat de hond niet gaat uitvallen. Dat werkt fantastisch. Leert men de hond dan ook nog eens de woordjes KIIK EENS waardoor hij oogcontact met andere honden leert verbreken en vervolgens op eigen initiatief te verbreken zonder die woordjes, dan heeft men het hele gedragspatroon van de hond verandert. Niet meteen. Niet nu. Maar het gebeurt wel. En waarom? Omdat zijn gedrag de hond iets oplevert en hij daar voor kan zorgen door dat gedrag te herhalen. Hij krijgt uw aandacht, hij kan zijn leven beïnvloeden. U voldoet precies aan zijn basisbehoeften. Zonder correcties, zonder pijn of dreiging met pijn. Hoeveel keuze wilt u hebben?

En tenslotte, wat doen correcties:

U zorgt dat de situatie zo is dat de hond in de fout gaat.

U staat klaar om hem te corrigeren en u heeft daartoe de juiste hulpmiddelen ingezet.

Zo gauw de hond in de fout gaat (wat hij doet, daar heeft u zelf voor gezorgd) corrigeert u hem.

Maakt dat andere honden leuker denkt u? Als ze het signaal worden tot een correctie? Of worden ze enger?

Ook al zou de hond niet meer uitvallen omdat hij bang is voor een correctie, zijn gevoel over andere honden wordt niet beter. Dus van binnen neemt zijn probleem toe!

In de praktijk blijkt dat honden blijven uitvallen, om bovengenoemde reden. U blijft dus corrigeren. Wilt u dat? Een hondenleven lang?

Kijk naar het verschil in houding bij corrigeren en bij leren zonder pijn. Kijk naar het verschil in situatie die u bewust creëert: bij de een zorgt u dat de hond fouten maakt, bij de ander zorgt u dat hij niet (meer) in de fout gaat. Bij de een ligt de focus op FOUT wat irriteert en maakt dat u de hond minder leuk vindt, bij positieve training ligt de nadruk op wat GOED gaat waardoor u kunt glimlachen tijdens de training en weer kunt genieten van uw hond.

Positieve training vraagt maar een ding van u: geduld en vertrouwen dat u wint. Niet nu, niet straks, niet morgen, niet deze week. Maar u wint wel! Uw opbrengst voor uw inspanningen is een hond die leuke dingen met u wil doen, die op u let, die met u samenwerkt. Niet omdat het moet maar omdat hij dat WIL. Is dat nu niet net de hond die u voor ogen stond toen u uw hond uitzocht!.

Pups zouden niet voornamelijk moeten leren te gaan zitten of afliggen en dat soort dingen op het puppyschooltje.

Pups moeten leren:

- Respect voor lijf en leden: rem op agressie in toekomst
- Zelfbeheersing
- Apporteren: samenwerking

Volwassen honden moeten leren:

- Respect voor lijf en leden door blokken, dwingen, controleren te ontmoedigen door het te negeren / actief te ontmoedigen
- Zelfbeheersing: je krijgt wat je wilt als je eerst normaal doet/ontspant
- Samenwerking: apporteren, speur/zoekspelletjes,

Ook moeten eigenaars voorzien in:

- Mentale uitdagingen: denkspelletjes
- Fysieke uitdagingen: hondensport, springen over boomstammen enz.

Afhankelijkheid werkt corrigeren in de hand

Je kunt een hond alleen maar tot dingen dwingen omdat hij niet kan vluchten. Hij woont in je huis en je hebt hem aan een lijn. Als je die mogelijkheden niet had zou je nooit kunnen corrigeren en moeten nadenken hoe je toch kunt bereiken dat je hond gewenst gedrag laat zien. Is het niet erg dat we juist die afhankelijkheid gebruiken om te corrigeren en onze wil op te leggen. Daarom kunnen kinderen mishandeld en misbruikt worden, vrouwen geslagen. En kunnen we honden corrigeren. En dat nog goedpraten ook. Rare wereld.

Correctie	Clicker
Je brengt de hond in de omstandigheden dat hij zeker de fout in gaat	Je brengt de hond in de omstandigheden dat hij de fout niet in gaat
Je straft voor het door jou uitgelokte ongewenste gedrag	Je belooft de hond voor het getoonde gewenste gedrag
Je focust op wat fout gaat: irritatie en teleurstelling over je hond	Je focust op wat goed gaat: plezier en goede verwachting over je hond
Je bent ingesteld op straf: stijve houding, klaar om te corrigeren	Je bent ingesteld op belonen: open houding, klaar om te belonen
Je corrigeert de hond voor iets dat je hem zelf hebt aangeleerd	Je belooft de hond om hem vaardigheden te leren
Je leert de hond iets AF	Je leert de hond iets AAN
De hond laat iets uit angst voor straf	De hond leert open en graag
De interne motivatie tot het gedrag neemt toe dus probleem blijft onderhuids bestaan en wordt erger	De interne motivatie tot het gedrag verandert dus probleem verdwijnt
De hond voelt wantrouwen naar eigenaar, is gespannen in diens aanwezigheid.	Hond vertrouwt eigenaar volledig

Gedrag van honden veranderen is mensen van veranderen.

Als u niet van mensen houdt, moet u nooit gedragstherapeut voor honden of katten worden. Want dan wordt u niet gelukkig.